

1999-06-09

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Angående frågan om användning av avloppsslam på åkermark

Livsmedelsindustrin bejakar ett kretsloppstänkande inom alla områden som berör industrins verksamhet vilket bl a innebär att växtnäringsresurser ska tas tillvara i ett uthålligt kretslopp mellan stad och land. Grundförutsättningen för användning av avloppsslam inom jordbruket är emellertid att livsmedlens kvalitet och konsumenternas förtroende för livsmedlen kan bibehållas.

Livsmedelsindustrierna LI började tillsammans med berörda företag under 1996 ett gemensamt projekt under ledning av Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien. Syftet med detta arbete var att formulera gemensamma krav för livsmedelsindustrin gällande användning av slam från kommunala reningsverk på åkermark avsedd för produktion av livsmedel.

Arbetet resulterade i att styrelsen för Livsmedelsindustrierna LI den 10 mars 1998 antog en policy som anger livsmedelsindustrins inställning till slamspridning på åkermark, se bilaga. Vi har sedan sommaren 1998 diskuterat denna policy med parterna till nuvarande Överenskommelse från 1994, d v s Lantbrukarnas Riksförbund, Naturvårdsverket och Vatten- och Avloppsverksföreningen. Livsmedelsindustrierna finner att processen är på väg åt rätt håll för ett flertal av våra krav medan det för vissa av våra frågeställningar och krav inte finns tillräcklig drivkraft bland parterna.

Mot denna bakgrund vänder vi oss till den ytterst ansvariga miljömyndigheten i Sverige.

Frågeställningarna rörande slamspridning är mycket komplexa och innehåller flera olika aspekter såsom risker för miljö och hälsa, samt dessutom en ekonomisk risk som är relaterad till konsumenternas förtroende för våra livsmedel. LI har den principiella inställningen att eventuell spridning av slam på åkermark skall ske med hänsyn till åkermarkens och livsmedlens kvalitet och villkor och inte primärt utifrån samhällets målsättningar att återföra organiskt avfall till kretsloppet.

Ett av de viktigaste kraven, och förmodligen det mest svårlösta, är vårt krav gällande långsiktig balans mellan tillförsel och bortförsel av metaller och andra oönskade ämnen. Mycket har gjorts för att minska utsläppen av metaller och vissa punktutsläpp har åtgärdats. För kadmium, där allvarliga problem föreligger, har den totala tillförseln via luftnedfall, handelsgödsel och avloppsslam till åkermark mer än halverats under den senaste tioårsperioden men upplagringen i marken fortsätter. För att få till stånd ett uthålligt kretslopp mellan stad och land krävs på lång sikt åtgärder såväl internationellt som nationellt. Internationellt måste Sverige verka för att utsläppen av metaller minskar eftersom luftnedfallet står för en stor del av tillförseln.

Livsmedelsindustrierna anser att det är statsmakternas uppgift att ta fram en långsiktig plan som beskriver vägen av åtgärder för att balans ska uppnås mellan tillförsel och bortförsel av oönskade ämnen till åkermark. Finns inte denna typ av långsiktiga plan finner vi det svårt att ställa upp på samhällets målsättningar om ett uthålligt kretslopp mellan stad och land.

Livsmedelsindustrierna anser inte det som sin primära uppgift att vara drivande för att få till stånd ett uthålligt kretslopp mellan stad och land. LI deltar gärna i diskussionerna och försöker att formulera våra krav men vi äger inte problemet. Vi berörs genom att det till syvende och sist är livsmedelsindustrin som har produktansvaret för kvaliteten på de livsmedel som produceras av råvaror som odlats på åkermarken, och som blir lidande om konsumenternas förtroende för våra livsmedel urholkas.

För att få en bred acceptans bland konsumenter och medborgare för återcirkulation av växtnäringsämnen i slam finner vi ett större behov av forskning och fältförsök. Detta för att klargöra den långsiktiga effekten på mark, skördade produkter samt eventuella hälsoeffekter därav, både när det gäller tungmetaller och övriga oönskade ämnen. I dagsläget finns det inte avsatt tillräckliga medel för att genomföra planerade fältförsök med tillhörande analyser. Dessutom föreligger ett behov av information till allmänheten om att återcirkulation av organiskt avfall från samhällets livsmedelskonsumtion till jordbruket är en viktig del i kretsloppet.

Vi avser med detta brev att tydligt markera att Miljödepartementet måste ta ett övergripande ansvar för att staten och berörda parter vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att nå innevarande målsättning avseende slamspridning på åkermark. Detta mål måste uppnås med bibehållet konsumentförtroende och bibehållen produktkvalitet på de råvaror som odlas på åkermark och används till livsmedel. En långsiktigt hållbar situation innebär att det måste vara balans mellan tillförsel och bortförsel av tungmetaller till åkermark, och slam är endast en del i detta problem. Alternativet till detta är att departementet reviderar nuvarande mål beträffande slamspridning på åkermark. Finns det ingen långsiktig trovärdig strategi framtagen för att uppnå balans till det enskilda fältet mellan bortförsel och tillförsel av oönskade ämnen ser vi ingen möjlighet till att kunna acceptera slamspridning på åkermark.

Med vänliga hälsningar

Livsmedelsindustrierna LI

Jan Rosenström
Verkställande direktör

Tomas Lööv
handläggare